

Asia: VN/26596/2025

Lausuntopyyntö; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (raskaus- ja perhevapaasyrjintä)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 8 §:n muuttamista

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että tasa-arvolain syrjintäperusteisiin lisättäisiin määräaikaisuus, vanhemmuus ja perheenhuoltovelvollisuus. Kyseiset muutokset eivät muuta vallitsevaa oikeustilaa. Muutokset ovat vain täsmennyksiä eikä työntekijän tosiasiallinen suoja juuri vahvistu.

SuPer pitää tarpeellisenä muutoksena hyvitysvastuun ulottamista myös käyttäjäyrytykseen. Vähintään säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi kuitenkin kirjata, ettei lisäys rajoita millään tavoin hyvitysvastuuta varsinaisena työnantajana toimivan vuokratyöntekijän osalta.

SuPerin näkemyksen mukaan 8 §:ään ehdotetut muutokset ovat riittämättömiä siihen nähden, kuinka yleistä raskaus- ja perhevapaasyrjintä työelämässä tosiasiaassa on. Raskaana olevista lähes puolet on kokenut raskausyrjintää, pelkoa raskauden vaikutuksesta omaan asemaan tai jotakin muuta kielteistä (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2024:20 s. 68). Hallitusohjelman heikennykset määräaikaistuksiin sekä työntekijän irtisanomissuojaan lisäävät entisestään riskiä joutua raskaus- tai perhevapaasyrjinnän uhriksi.

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 10 §:n muuttamista

Määräaikaisen työsopimuksen jatkamatta jättäminen on yleisimpiä raskausyrjinnän muotoja. SuPer pitää tarpeellisenä tasa-arvolakiin ehdotettua lisäystä siitä, että työnantajan tulee antaa ilman erillistä pyyntöä selvitys siitä, miksi määräaikaistusta ei jatketa tai miksi se päättyy. Selvityselvöllisyys parantaisi läpinäkyvyyttä, koska se parantaisi työntekijän mahdollisuuksia saada tietoa työpaikan tosiasiallisista tapahtumista ja mahdollisesta syrjinnästä.

Kommenttinne koskien tasa-arvolain 12 §:n muuttamista

SuPer kannattaa työhönottotilanteita koskevan yhden vuoden kanneajan poistamista, siten että jatkossa kanneaika tasa-arvolain syrjintätilanteissa olisi kaksi vuotta. Työhönottotilanteissa oikeusturvan saatavuuden voidaan katsoa paranevan, koska kanneaika pitenisi puolella.

Syrjinnän ehkäisemisen näkökulmasta tulisi kanneajoissa mennä kuitenkin vielä tätäkin pidemmälle. SuPer pitää tarkoituksenmukaisena säätää kaikkiin tasa-arvolain mukaisiin syrjintätilanteisiin kolmen vuoden kanneaika palkka-avoimuusdirektiiviä vastaavalla tavalla.

SuPer kannattaa sinänsä ehdotusta kanneajan kulumisen keskeyttämisestä asian tultua vireille yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa. Käytännön merkitys syrjinnän ehkäisemisen kannalta jäisi kuitenkin muutoksen myötä vähäiseksi, koska ainoastaan rajatulla joukolla on toimivalta saattaa asia lautakunnan käsiteltäväksi. Yksittäinen työntekijä ei nykysääntelyn mukaan voi viedä asiaa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi.

Nykysääntelyn puitteissa lautakuntaan etenee ylipäänsä ani harva raskaus- ja perhevapaasyrjintäasia. Ehdotetulla muutoksella ei ole SuPerin käsityksen mukaan suurempaa käytännön merkitystä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisemisessä.

Huomiot esityksen muuhun sisältöön

SuPer pitää tasa-arvolakiin ehdotettuja muutoksia oikeasuuntaisina, mutta riittämättöminä ottaen huomioon kuinka laajamittaisesta suomalaisen työelämän vaikuttavasta tasa-arvo-ongelmasta on kyse.

Tasa-arvolakiin ehdotetut muutokset ovat suurelta osin täsmennyksiä. Kolmikantavalmistelussa esimerkiksi ehdotettiin, että työnantajalle tulisi todistustaakka, siitä, ettei määräaikaisuuden uusimatta jättäminen johdu raskaudesta tai perhevapaasta. Tätä ei kuitenkaan toteutettu.

Uusi kirjallinen selvitysvelvollisuus on oikeasuuntainen velvollisuus työnantajalle, mutta se ei tuo samalla tasolla suojaa kuin todistustaakan kääntäminen olisi tuonut.

Syrjintähyvityksen tasoa tai enimmäismääriä ei myöskään ehdoteta nostettavaksi. Syrjinnän taloudellinen riski työnantajalle pysyy edelleen pienenä. Alhainen hyvitystaso ei kannusta työnantajia noudattamaan lakia.

Hallitusohjelmaan sisältyvät lainsäädäntömuutokset kokonaisuutena tarkasteltuna heikentävät työntekijöiden asemaa ja lisäävät riskiä joutua raskaus- ja perhevapaasyrjinnän kohteeksi.

Perkiömäki Outi
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry